

Za gospodarje

Maribor, dne 4. novembra 1936.

Vsem krajevnim kmečkim zvezam in pripravljalnim odborom.

Občinske volitve, katere so ponekod dvignile mnogo prahu in katere so po nekaterih krajih — hvala Bogu, da takšnih slučajev ni mnogo — razdvojile celo pristaje ene stranke, ker so se eni kakor drugi posluževali ne baš priporočljivih sredstev za agitacijo in to v večini slučajev radi osebnih nasprotstev, kar naši skupnosti in solidarnosti in s tem seveda tudi naši Kmečki zvezi gotovo ni bilo v korist, so za nami. Tudi jesenska dela so ali bodo v kratkem končana. Zima je edino primeren čas, da lahko tudi kmet žrtvuje nekaj časa za svojo organizacijo ter za svojo strokovno in splošno izobrazbo. Kmečki stan je najštevilnejši, je največji trpin, a se mu obenem najslabše godi. Največji vzrok temu je pomanjkanje strokovne kakor tudi splošne izobrazbe, posebej pa še neorganiziranost. Če bi bil kmet vsaj toliko organiziran, kakor je delavstvo, pa bi se mu gotovo ne godilo tako slabo, kakor se mu godi zdaj.

Krajevne kmečke zveze naj takoj skličejo seje, na katerih naj izdelajo načrt ali program zimskega dela; naj prestudirajo tudi, kakšni tečajji ali predavanja bi bila v tistem kraju najbolj potrebna. V slučaju, da nameravajo prirediti kakšen tečaj, naj si izdelajo program in določijo témo, o čem naj bi se na teh tečajjih predavalo.

Pripravljalni odbori, ki imajo pravila že potrjena, naj takoj skličejo ustanovni občni zbor, izpolnjeno tiskovino »Poročilo o ustanovnem občnem zboru« z enim dobesednim prepisom pa naj pošljejo na naš naslov.

Kraji ali župnije, katere še niso prejele pravil in navodil za ustanavljanje krajevnih kmečkih zvez, naj po ista takoj pišejo na naš naslov, da jih jim pošljemo.

Pripominjamo še, da ni neobhodno potrebno, da bi na vsak ustanovni občni zbor moral priti govornik iz Maribora ali od drugod, ker nam v vsako župnijo res ni

mogoče poslati govornika. Gotovo imate v vsakem kraju nekoga, pa četudi je to kmet, ki vam bo znal razložiti pravila in velik pomen Kmečke zveze za ves kmečki stan. Če pa drugega nimate, pa lahko naprosite domačega g. duhovnika, kateri vam bo gotovo rad pomagal. Če namreč mi pošljemo govornika, je to zvezano s stroški, katere krajevne kmečke zveze težko krijejo, mi pa tudi nismo založeni z denarjem. Prosimo torej, da to povzod upoštevate!

Kmetje! Iz preteklih let ste se gotovo dovolj naučili, kam nas vodi naša brezbržnost in neorganiziranost. Mislim, da ga ni enega med vami, ki bi se ne zavedal, da je naša rešitev le v nas samih, v močni stanovski organizaciji, kakor je to Kmečka zveza. Nihče nas ne bo rešil, če si ne bomo sami pomagali. Dokler ne bo sleherni slovenaki kmet organiziran v naši Kmečki zvezi, tako dolgo bo kmečki stan propadal, ker le potom svoje stanovske, strogo nepolitične organizacije si bomo v naši državi in v vsej človeški družbi priborili tisti položaj, ki nam kot najštevilnejšemu stanu po vseh božjih in naravnih zakonih pripada.

Na delo torej, kmetje, kajti 12. ura je že odbila!

Okrožna pisarna Kmečke zveze v Mariboru, Aleksandrova cesta 6 I.

Ugodni izgledi za izvoz živine v Italijo.

Zamenjava blaga med Italijo in Jugoslavijo se je že začela ter se je zlasti živina že začela v Italijo izvažati. A tudi uvoz iz Italije se je začel ter se jugoslovanski trgovci zlasti zanimajo za italijansko predivo. Kakor se poroča iz Beograda, je bilo v Italiji nakupljenega prediva že za 10 milijonov lir.

Na drugi strani pa tudi italijanski trgovci kažejo veliko zanimanje za naš les in zlasti za živino. V Italiji vlada silno pomanjkanje živil. Italijanska vlada se

na vse pretege trudi, da bi preprečila skok cen, zlasti po razvrednotenju lire se v tem pogledu silno trudi. Kljub temu pa se cene vendarle polagoma dvigajo. Pred razvrednotenjem je bila v Italiji živina po 4 lire za 1 kg žive teže, na debelo se je prodajalo meso po 6.60 do 7 lir za kg, v podrobni prodaji pa je bilo celo po 10 do 16 lir.

Po novi trgovinski pogodbi bi Italija uvozila za 10 milijonov lir. Leta 1934 je uvozila Italija od nas živine za 66.5 mil. lir. Ze zato, ne samo zaradi sedanjega silnega pomanjkanja živil v Italiji, je verjetno, da bo Italija znatno povečala svoj uvoz živine iz Jugoslavije in je v tem amislu tudi že stavila naši vladi nove predloge. Računa se, da bo Italija pri nas nakupila živine za 20 milijonov lir, ker ji naša živina tudi bolj prija, ko madžarska ali romunska. Dejansko so tudi Italijani že začeli nakupovati živino pri nas ter so že ta mesec nakupili okoli 15 vagonov goveje živine. Kupujejo le najboljšo živino, ki so jo plačevali po 6 do 6.50 Din za kg žive teže.

Italijanski uvozniki trde, da bi morala Italija, tudi če bi bile cene višje, v večji meri nakupovati živino v Jugoslaviji, ker je edino sredstvo, da se zmanjša veliko pomanjkanje živil v Italiji to, da se poveča uvoz živil iz tujine.

Tudi krmo so začeli nakupovati Italijani v Jugoslaviji ter je bilo prejšnji teden natovorjenih za Reko šest vagonov šena.

Velik izvoz v septembru iz naše države.

Zaradi dobre letine pšenice se je naš izvoz v septembru dvignil v tej meri, da je dosegel vrednost pol milijarde dinarjev, kakršne že ni dosegel pet let, zadnjič v avgustu leta 1931. V septembru smo namreč izvozili pšenice za nič manj ko za 120 milijonov dinarjev.

Zelo se je dvignil tudi izvoz živine in živinskih proizvodov, ki smo jih v septembru izvozili za 117.1 milijona dinarjev ali za 32 milijonov dinarjev več ko lani v septembru.

Zmanjšal pa se je izvoz koruze, kismu jo lani izvolili za 40.8, letos pa le za 4.9 mil. Din. Nobenega dvoma pa ni, da se bo že prihodnji mesece izvoz koruze zbolj-

šal, ker je letos izvoz koruze zaostal predvsem zato, ker še ni bila dovolj suha.

Zopet pa je zaostal izvoz lesa, ki se je v primeri z lanskim septembrom znižal od 69.9 na 50.2 mil. Din.

V Primeri z lanskim septembrom se je po vrednosti gibal naš izvoz takole (vse v mil. Din):

	1936	1935
januar	288.8	267.8
februar	215.0	237.4
marec	345.6	362.2
april	268.5	368.2
maj	219.8	297.3
junij	293.8	242.2
julij	330.0	305.8
avgust	372.3	310.4
september	504.2	384.2
skupno	2833.0	2775.2

Do junija je naš izvoz skoro stalno zaostajal za lanskim, nato pa se je začel dvigati in dosegel v septembru svoj maksimum, ki pa bo najbrže v oktobru še presežen, kajti v oktobru se je začel tudi že izvoz v Italijo, poleg tega pa je tudi na novo urejen uvoz v Nemčijo, a začel se bo tudi izvoz koruze.

Zaradi povečanega izvoza žitaric in živine smo mogli popolnoma nadoknaditi izgubo pri lesu.

Ljudski pravnik.

Priposestevanje »gmajnskega fahta«.
— Š. Kmetec v G. — Kupili ste na dražbi travnik, poleg katerega leži »gmajnski faht« (kos občinskega zemljišča). Pravi-te, da je Vaš lastninski prednik ta kos občinskega zemljišča uporabljal že odkar pomnijo najstarejši ljudje; pasel da je samo on in po dotičnem svetu je smelo voziti le osem posestnikov. Tudi pot je popravljaj Vaš prednik sam. Sedaj pa hoče napraviti občina občinsko pot po dotičnem kosu svojega zemljišča ter dati to zemljišče v zakup. Vprašate, ali ima občina to pravico. — Ako ste res VI in Vaš lastninski prednik skozi najmanj 40 let izključno uporabljaj dotični kos občinskega sveta in sta dovoljevala vožnjo le osmim posestnikom, tedaj ste dotični kos priposestvovali in lahko s tožbo uveljavljate svojo lastninsko pravico do njega. Ko boste s tožbo prodrli, se boste tudi z uspehom branili proti temu, da bi občina napravila po dotičnem svetu občinsko pot, odnosno da bi še kdo drug razen omenje-

nih osmih posestnikov vozil po dotičnem svetu.

Obresti, plačane preko višine, določene v uredbi o zaščiti kmetov. — M. Jagrič v S. — Ste zaščiten kmet ter ste od svojega dolga, ki ga dolgujete zasebniku, plačali za leta 1934 in 1935 po 8% obresti. Vprašate, ali smete znesek obresti, ki ste jih plačali preko 1%, prišteti glavnici. — Po uredbi o zaščiti kmetov velja dogovorjena obrestna mera le za čas do 23. novembra 1933. Od tega dne naprej ste dolžni plačati le obresti v višini 1%; kar ste več plačali, čeprav prostovoljno, smete prišteti dolžni glavnici.

Zaščiten dolg ostane zaščiten tudi pri prevzemu po letu 1932. — A. Živič v G. — Vaši starši so leta 1925 napravili dolg pri hranilnici. Leta 1929 ste prevzeli od njih polovico posestva in polovico dolga, leta 1933 še drugo polovico posestva ter drugo polovico dolga. Hranilnica Vam piše, da Vam za prvo polovico dolga prizna zaščito, za drugo polovico pa ne, češ, ker ste jo prevzeli šele leta 1933. Vprašate, ali je to pravilno. — Ker je dolg Vaših staršev nastal že leta 1925, veljajo tudi za Vas, ki ste ta dolg prevzeli, ker ste tudi sami zaščiteni, vse ugodnosti zaščite, ne glede na to, da ste dolg prevzeli šele po letu 1932. Zato tudi od druge polovice dolga niste dolžni plačevati več kot določa uredba o zaščiti kmetov in se lahko zoper prisilno izterjavo uspešno branite.

Pogoji za sprejem deklice v samostan. — Isti. — Vaša hči bi rada šla v samostan in vprašate, kam naj se obrnete in pod kakimi pogoji bi jo sprejeli. — Najboljše je, da se s prošnjo obrnete neposredno na vodstvo posameznih samostanov. Naslove naših redov in njih namen, odnosno ustroj boste zvedeli najlažje pri g. župniku.

Izplačilo odpravščin ob zmanjšanju vrednosti prevzetega posestva — L. C. v M. — Leta 1924 ste od staršev prevzeli posestvo in se obvezali izplačati bratu po smrti matere 5000 Din in po smrti očeta nadaljnih 5000 Din. Prvih 5000 Din ste plačali, drugih pa ne morete, ker je med tem posestvo zgubilo 50% svoje vrednosti. Hranilne knjižice upnik noče sprejeti. Vprašate, kaj Vam je storiti. — Vaš dolg tudi po novi uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov ni zaščiten. Pač pa slednja določa, da more dolžnik ali sopogod-

benik, ki je kmet v smislu uredbe, če smatra, da je dedovana, odnosno prevzeta nepremična imovina, iz katere se ima drugim dedičem, odnosno sopogodbnikom izplačati dedovanje v denarju, izgubila več kot 25% na svoji vrednosti za časa nastanka dolga, zahtevati v teku 1 leta od dne uveljavljenja te uredbe, da se dolg zmanjša sorazmerno zmanjšani vrednosti te nepremične posesti. To zmanjšanje ne more iti čez 50% prvotnega dolga. Hranilne knjižice upnik ni dolžan sprejeti namesto plačila dolga, ker hranilna knjižica ni plačilno sredstvo.

Zaprta stara cesta; širina občinske ceste. — A. G. v P. — Sosed je Vam in več posestnikom zapri cesto, ki je stara že več kot 80 let, in Vam hoče vrniti staro občinsko cesto, ki pa za vse vožnje ni porabna. Vprašate, koliko mora po zakonu biti široka občinska cesta. — Zakon določa le, naj občinske ceste grade tako, da ustrezajo vozilom, ki se rabijo v dotični občini, potrebam krajevnega prometa. Vzdrževati jih je treba tako, da se more vršiti promet po njih lahko in brez nevarnosti za osebe in imovino. Ako je v Vašem slučaju občinska cesta slabša od doslej uporabljene, odnosno ni porabna za vsako vožnjo, lahko s tožbo prisilite soseda, da Vam zopet pusti v uporabo dosedanjo cesto, seveda, ako ste to pravico že priposestvovali.

Ureditev gruntovnice. — L. M. v T. — Leta 1932 Vam je umrl oče; leta 1934 se je vršila zapuščinska razprava, pri kateri se je sklenil dedni dogovor (razdelitev). Davčna uprava pa vzlic Vašim prošnjam še ni odmerila dednih pristojb, tako da ne morete urediti zemljiškoknjižnega stanja. Vprašate, ali se lahko, odnosno kam se zamorete pritožiti. — Svetujemo Vam pritožbo na pristojno finančno direkcijo (v Zagrebu). Zaposite pa tudi varstveno sodišče, naj urgira pri davčni upravi odmero pristojb.

Upoštevanje nujnih dedičev pri izročilni pogodbi. — C. R. pri Sv. š. — L. 1924 je Vaša mati izročila posestvo Vam za znesek, ki je bil manjši kot je znašala takratna vrednost posestva. Določila je, da morate po njeni smrti izplačati Vašima bratoma določen znesek. Letos je mati umrla in eden izmed bratov zahteva cenitev posestva ter izplačilo nujnega deleža. Vprašate, ali ni njegova terjatev

že zastarana; nadalje, koliko znaša nujni delež; zlasti Vas pa zanima, ali si smete kaj zaračunati za vzdrževanje matere od izročitve posestva do njene smrti, pri čemur povdarjate, da Vam je mati posestvo radi tega izročila po nižji ceni, ker je predvidevala, da jo boste do njene smrti vzdrževali. — Ako sta se z materjo res dogovorili, vseeno je ali ustno ali pismeno, da jo boste vzdrževali do njene smrti, tedaj je treba od vrednosti posestva ob času izročitve odračunati vrednost dajatev, ki ste jih Vi dajali Vaši materi do njene smrti, vsaj pa za dobo 10 let. Po odbitku tako nastalega zneska od vrednosti posestva se potem izračuna nujni delež Vašega brata. — Višina nujnega deleža znaša polovico zakonitega dednega deleža, torej eno šestinko vrednosti posestva ob času prepodaje, odštevši vrednost dane vzdrževalnine (ako Vas je le troje otrok). — Zastaranje pravice zahtevati nujni delež. Imenovana pravica zastara v treh letih, računano od dneva, ko je sodišče sprejelo dedno prijavo; ako pa dedne prijave ni bilo, tedaj od dneva, ko se je nujnega dediča napotilo na civilno pravdo.

Vzrok razdedinjenja. — *Ista.* — Pravite, da je mati radi tega Vašima bratoma določila manjše odpravščine, ker sta z njo grdo ravnala. Ta razlog ne opravičuje do zmanjšanja nujnega dednega deleža. Le ako bi Vaša brata zagrešila kako zločinstvo napram materi - zapustnici, potem bi ju bila lahko razdedinila.

Starostna preskrba organista in cerkovnika. — *M. Stermič.* — Ste organist in cerkovnik že 40 let in vprašate, ali imate pravico na kako pokojnino ali na podporo v slučaju, da bi svoje službe ne mogli več opravljati. Zavarovani niste nikjer. — Ker sami pravite, da niste nikjer zavarovani in najbrž tudi niste z nikomur sklenili zadevne pogodbe, nimate pravice do pokojnine ali podpore, ker ni slednja za Vas v nobenem zakonu predvidena brez predhodnega dogovora.

Prodaja vina lastnega pridelka izven vinograda. — *I. Zver.* — Svoj dom imate v Ižakovcih, vinograd pa v Strigovi. Vi vprašate, ali smete prodajati vino lastnega pridelka nad 5 litrov tudi na svojem domu, čeprav leži izven občine, v kateri se nahaja vinograd. — Ker zakon določa kot najmanjšo količino 50 litrov le za

prodajo vina izven občine, kjer ima prodajalec svoje domovališče, zato smete Vi, ker imate svoje domovališče v Ižakovcih, tam prodajati vino že v količini nad 5 l, ne da bi za to morali plačati državne trošarine.

Tržna poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg 31. oktobra so pripeljali 69 komadov zakanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10—12 Din, slanina 14—15. Kmetje so pripeljali 2 voza sena 48, 2 otave 42, 1 lucerne 48, 1 slame 28, 29 voz krompirja 0.75—1.50, 11 vreč čebule 1—2. Cesen 4—6, zelje 0.50—3, kislo zelje 3, hren 7—8. Jabolke 3—6, hruške 4—6, slive 4 (suhe 1 kg 7—9), grozdje 4—10, celi orehi 7—8, luščeni 22—24. Pšenica 1.50, rž 1.25, ječmen 1.25, koruza 1—1.25, oves 0.75—1, proso 1.25, ajda 1, fižol 1.50—3. Smetana 8—10, mleko 1.50—2, sirovo maslo 20, čajno 24—28. Prinesli so 86 kokoši 18—25, 894 piščancev 20—50, 13 gosi 30—40, 42 puranov 30—50, 28 rac 14—18, 24 domačih zajcev 5—20 Din.

Mariborski živinski sejm. Na sejm 27. oktobra je bilo pripeljanih 8 konj, 12 bikov, 130 volov, 525 krav in 8 telet, skupaj 683 komadov živine. Cene so bile sledeče: debeli voli 3.85 do 4.20 Din, poldebili 3.10 do 3.75, plemenski voli 3.60 do 3.90, bikli za klanje 3.20 do 3.50, klavne krave debele 3 do 3.20, plemenske krave 3 do 3.50, krave za klobasarje 1.75 do 2, molzne krave 2 do 2.75, breje 2.75 do 3.65, mlada živina 3.30 do 3.90, teleta 5 do 6 Din za 1 kg žive teže. Prodanih je bilo 397 komadov.

Mariborski svinjski sejm. Na svinjski sejm 30. oktobra 1936 je bilo pripeljanih 139 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 70—105 Din, 7—9 tednov stari 130—160, 3—4 mesecc stari 175—235, 5—7 mesecev stari 250—340, 8—10 mesecev stari 365—540, 1 leto 575—910, 1 kg žive teže 6.50—8, 1 kg mrtve teže 9—10.50 Din. Prodanih je bilo 56 komadov.

Mesne cene v Mariboru so sledeče: Volovsko meso I. vrste 10 do 12 Din, II. vrste 8 do 10 Din, meso bikov, krav in telet 5 do 8 Din, telečje meso I. vrste 12 do 14 Din, II. vrste 10 do 12 Din, svinjsko meso sveže 10 do 14 Din.